

Vit nærkast Vadstena

byggja 1620, men 1552 var tað komið so mikið áleiðis, at hin 66 ára gamli drotturin kundi halda brúdleypsveitslu har við 3. konu síni, tí seytjanára gomlu Katarinu Stenbock. Aftan á Vasatiðina forðst slottið skjótt og var eina tíð brúkt til brennivinsgoymslu, seinni er tað væl og virðiliga umvælt, og nú verður tað brúkt til landsskjalagoysmslu.

Kirkjan í Vadstena er sjáldsamasta kirkja í Svøríki frá seinnu miðöld, og slottið Vatterborg er glæsiligasti renæsansubygningur í landinum.

Kniplingsarbeiði í Vadstena er væl kent og høgt met, hetta arbeiði hevur hildið sær líka síðani kleystradagarnar.

Í Vadstena vóru ofta týðningarmiklir fundir hildnir, eitt nú 1434, tá Engelbrektson fekk uppsagnarbrævið til Erik av Pommern skrivað og 1521, tá Sudursvøríki valdi Gustav Vasa til ríkisfyrstodómumann.

Men tá kleystrið varð stongt, kunnu vit væl siga, at Vadstena fór í gloymskuna.

Eg skal at enda siga nokur orð um

hina heilagu Birgittu

Hin heilaga Birgitta livdi o. u. 1303 til 1373, hon kom frá goðari svenskarí ætt, og hennara frómu foreldur ansaðu eftir, at hon fekk góða uppvenjing. 7 ára gomul fór hon at siggja yvir seg, men yvirsjónirnar hvurvu, tá hon trettan ára gomul giftist manni, ið æt Ulf Gudmannsson, og saman við honum fekk eina rúgvu av børnum. Seinni kom hon at kenna hin lærda kannikin, Mattias meistara, í Linköping. Hesin lærði hana nógv úr hini heilagu skriftini og vakti hug hennara til at læra seg at sissa holdið og at liva eitt liv við aga og fráhaldi.

Tað eydnaðist henni at vinna mann sín fyrri hesi hugsan, og saman fóru tey fleiri pilgrimsferðir til ymisk lond. Aftan á eina pilgrimsferð fór Ulf Gudmannsson í Alvastra kleystur við Vadstena, har doyði hann 1344. Seinni fór Birgitta í Alvastra kleystur, har livdi hon í strongum fráhaldi, fæstu og aga og fullkomnum lýdni eftir tí, skriftafaðir hennara álegði henni.

Nú fór hon aftur at siggja yvir seg, og hon hoyrði Harran tala til sín. Hann álegði henni at stovna eina nýggja munku- og nunnuskipan og segði henni reglurnar fyrri hesi skipan.

Tá ið hon hevði verið nokur ár í Alvastra kleystrinum, fór hon til Rom til at fáa loyvi frá keisaranum og páv-

anum at stovna hesa munku- og nunnuskipan, sum Harrin hevði biðið hana gera.

Pávin buði tá í Avignon (Avignon er ein býur í Sudurfraklandi, har buðu pávarnir frá 1309 til 1377). Birgitta helt, at pávin átti at bígva í Rom, og hon royndi at fáa pávan at fara aftur hagar at bígva, tí Rom var rætti staðurin hjá honum at bígva í, segði hon.

Í Rom hildu fólk litið um Birgittu, tey harmaðust um tað ræðuliga, ið hon spáddi fór at henda rómverjum afturfyrri teirra siðloysi og teirra spiltu kirkju. Men hennara reina og fróma liv vann á allari mótstöðu. 1367 gav pávin loyvi til, at kleystrið í Vadstena varð bygt, og 1370 vórðu kleysturreglurnar staðfestar.

Aftan á eina pilgrimsferð í Jerusalem doyði Birgitta í Rom 1373. Dóttir hennara, Katarina, flutti líkið til Vadstena, og 1391 varð hon lýst at vera halgimenni.

Sjónir hennara og opinberingar eru av skriftafedrum hennara skrivaðar í átta bókum.

Birgittuskipanin átti nógv kleystur í norðurlondum. Eftir reglunum skuldu bæði munkar og nunnur kunna vera í sama kleystri við einari fyrstodukvinnu (abbessu) sum leiðara. Nunnurnar høvdu mest at siga. Munkarnir skuldu umseta, skriva bókur av (avskriva), studera og prædika á móðurmálinum. Tá ið Vadstena kleystur varð niðurlagt, doyði henda munku- og nunnuskipanin, sum leingi hevði verið í afturgongd, ut. Seinni er hon livnað upp aftur í Rom, men tað er bara fyrri nunnur.

Fara vit í dag til gongu gjøgnum goturnar í tí litla friðarliga býnum Vadstena, er ikki nógv liv at siggja, men enn standa teir stásiligu bygningarnir har, t.d. slottið, kleysturkirkjan, munkakleystrið, nunnukleystrið og ráðhúsið, tigandi minni, sum orðaleyst siga ferðamanninum frá, at her hevur okuntíð verið annað liv, enn tað er í dag.

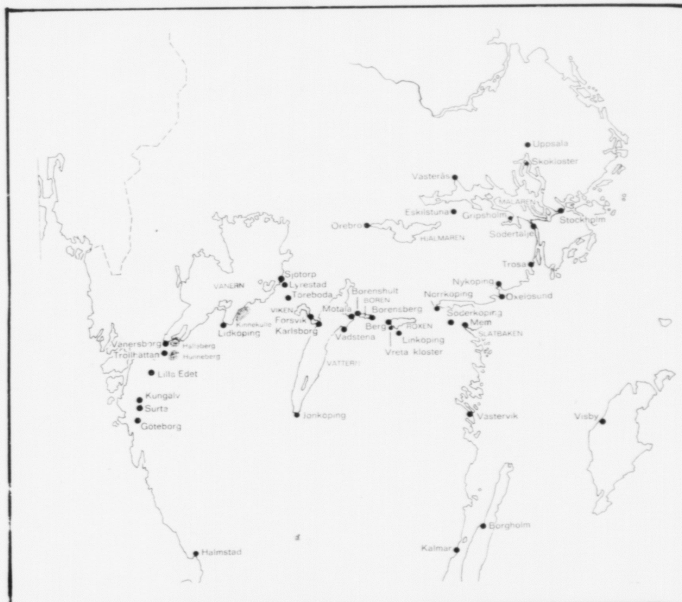
Vit fóru úr Vadstena til Motala klokkan 15. Í Motala fóru vit av. Ein kona, sum fór av saman við okkum, visti okkum veg til jarnbreytarstøðina. Í Motala, kann eg væl siga, sóu vit einki uttan tær høgu radiomastarnar.

Vit fóru úr Motala við tokinum til Hålsingborg og við ferjuni til Helsingør, síðani við tokinum til København. Har høvdu vit vissað okkum innivist á hotel Westend.

Sámal Johansen

Slottið i Vadstena við vatngrov rundanum

Kortið visir farleiðina úr Göteborg til Stokholm. Sámal og konan ferðaðust tó ikki allan teinin, men til Motala, sum er hálv leið til Stokholm

Havnin i Motala